

clusies kun-
kerkeraden
blijkt, even-
uigwerkende

ren maken,
tie van den
sonder meer
een predi-
als reserva-
merkt men
oestand van
vordert; en
gerpredikant
ook op een
oog op het
gehandeld
r K.O. Met
rkeraad der
voor een tijd
ekking blijft

en, die men
van onze
aat van hen,
operatief be-
ze heeft de
de schapen,
tairen komen
n, heeft, zoo
te zien, dat
bewust blijft,
tijde diligent
contact met
menkomsten
gebede voor
ok hier het
bden de ver-
houdt: „Het
veel zekerder
voel, dat ik

Synode van
de der kerken
jaar, vooraf-
zonder op
achten, onder
wijzen, opdat
; en verder:
t regelmatig
t, die in mili-
tizenakerken
et te houden
ns leger, ook
oors toezending
redikant(en),
ernstige taak
stemmen op,
van de mili-
namen roepen
even omtrent
de bestaande
ntueel zullen
het initiatief
r oriëntering
orden geacht.
algemeen nog
in dit opzicht
aanzien daar-

der een voor-
gevraagd voor
den in Ned.
stoog, dat de
onze gerefor-
te worden.
t gevaar van
die van een
maar daar-
let — zijn er
e-synthetische
dan in Neder-
rde kerkbesef
aan een val-
het niet ver-
zij als kerk-
galaat.
ke zorg daar

t" geen amb-
den het gevaar
eden door be-
des geloofs
terker, nu de
verplicht zijn
de hun toege-

l, die door de
erk aan onze
ging der mili-
veldprediker-
aan kan pra-
gaan, waartoe
ehoeft 's Zon-
en. Hier is dit
ver verwijderd
evestigd is of
n zij toch niet
stelmaakt zich
t in de nood-
ken, dan blijft
Stelt U zich
oest doen, dan
et geloofsleven
ker, welke aan
t leniging van
van de Geref.
ntwoorde amb-

telijke zorg verstoken. Daarom is en blijft ons voorstel: zend naast den door Batavia beroepen predikant twee veldpredikers, die de bevoegdheid krijgen de Geref. jongens ambtelijk te bezoeken en onder de anderen te werken; zoo- veel dat daarmede tegelijk mogelijk is, (er zijn óók Batav- jons zonder eenige geestelijke verzorging); en is de Over- held tot in de hoogste instantie onverdraagzaam gebleken t.a.v. deze opvatting van de veldpredikerswerkzaamheden, wil dan nog een burgerpredikant verzoeken om hierheen te komen en aan wien de Overheid slechts faciliteiten be- hoeft te verleenen en die verder door de Kerken zelf be- kostigd wordt".

Er zullen moeilijkheden bij de overheid instanties te overwinnen zijn. Maar waar de Roomsche-Kath. Kerk en de Baptisten en de Joodsche gemeenschap, in de gelegen- heid zijn gesteld in deze richting te arbeiden, zal men dit den Geref. kerken niet kunnen onthouden. Het zal op den weg liggen van de kerken hier stappen te ondernemen, die leiden kunnen tot wat de Kerk van Batavia wil.

Terwijl we dit schrijven, is over deze zaak nog geen enkele beslissing genomen. We vonden het evenwel dien- stig, onzen lezers al vast de gelegenheid te openen, zich in te denken, welke kwesties onze aandacht zullen hebben, en wat er al zoo aan vast zit naar veler meening. Hoe de desbetreffende commissie uiteindelijk zal oordeelen, en wat de Synode zelf zal willen, is nog niet bekend. K. S.

De Zending ter tafel

De zending kreeg op deze synode een volle beurt. Het moete was daarbij, dat principiële vragen daarbij onder de oogen werden gezien. De M. de Goede was rapporteur; we ontleenen aan het belangrijke stuk eenige gegevens.

Het zal voor allen goed zijn — aldus de Goede — van te voren elkaar te herinneren aan eenige feiten. Deze vergadering moge bedenken, dat zij is een Synode, Zij mag en moet als meeste vergadering der Kerken het raam teekenen waarbinnen, en de richting wijzen waarin, krachtens Gods Woord en de belijdenis, het werk der zen- ding speciaal wat betreft de samenwerking der kerken, zich behoort te ontwikkelen; het zendingswerk blijve het privilege der kerken zelf; het is haar roeping van Chris- tus' wege. De Synode geve dan ook niet meer dan richt- lijnen, welke uitwerking en doortrekking aan de Kerken worde overgelaten. Want als niet de kerken zelf zich intensief niet de aan de orde zijnde vragen van het zen- dingswerk gaan bezighouden, worden de zendingszaken toch weer de specialiteit van enkelen, met alle schadelijke gevolgen daarvan. De Synode bedenke, dat de huidige verwarde situatie goeddeels gevolg is van het niet actief kunnen zijn der kerken, zij sober in haar besluiten en adviezen, en wachte zich van de kerken te nemen wat Christus haar gaf en bejvere zich deze veeleer te wijzen op haar roeping. Temeer, waar bezinning op de grond- vragen ons brengt in een overgangstijdvak; daarin zij men voorzichtig met het nemen van besluiten, die straks wellicht weer gewijzigd moeten worden.

In dit raam wees de rapporteur op een gevaar, dat al. aanwezig is. Hij vreest, dat in den geest van velen bij de uitstippeling van de taak der zending het accent wel zeer zwaar komt te liggen op de hulp-diensten. Nu is het, zoo vervolgde hij, met deze hulpdiensten altijd al een moeilijke zaak geweest. De Synode van Middelburg (1896), die de grondslagen legde voor den opbouw van het zendingswerk in de Geref. kerken, drong aan op een grootschen opzet aan de hulpdiensten: zij moesten de met het Evangelie te beëindigen bevolking gunstig stemmen voor dit Evangelie. Vanzelfsprekend moest men toen, al- dus de rapporteur, wel komen tot een scheiding der dien- sten (acta art. 3 117, 118); in den persoon van den zen- deling kan hoofddienst, medische en school-dienst niet vereenigd zijn. Van belang is de argumentatie. Men leze en hoore: „Onze Gereformeerden (aldus 't Middelburgsche rapport) leeren allerwege eene voorbereidende genade. Niet alsof ooit eenige voorbereiding allengs het leven in den dood kon doen ontstaan; maar in dien zin, dat de geesten voorbereid worden, om, als God het leven schenkt, snel tot rijp en helder geloof te komen. Zoo was Israël voor- bereid op den Christus; en zelfs de Grieksche wereld, waarin Paulus optrad, positief door de Joodsche emigratie, en negatief door haar jdael, op niets uitlopende philo- sophie, voorbereid op het ingaan in die machtige levens- vragen, die het Christendom aan de orde stelde. Voor ons volgt hieruit tweërfel.

1e. Dat wij, als er twee volken op bearbeiding wachten, die in voorbereiding verschillen, ons te wenden hebben tot het alreede meest voorbereide volk. En 2e, dat waar zulke voorbereide volken in onze Indiën niet worden aan- getroffen, eene voorbereidende werkzaamheid onder hen doeltreffend kan zijn, om daarna zending te doen slagen. Vooral tweërfel komt hier in aanmerking. De christelijke religie is gebonden aan de H. Schrift. Een volk, dat niet lezen kan, is daarom minder gemakkelijk te bereiken dan een volk door dialogen, tractaten, bestrijdingen van hun wangeloor, liederen- en gebedenboeken te bereiken, én evenzoo, om het de Schrift in handen te geven. Onder- wijs in het lezen op breede schaal is daarom een der aan- gewezen middelen van voorbereiding te achten. En het- zelfde geldt uit anderen hoofde van geneeskundige hulp en verpleging in ziekte. De profeten, de Christus en de apostelen gebruikten dit hulpmiddel evenzeer; en van oudsher is dit hulpmiddel ook door onze Gereformeerde vaders als bij uitstek doeltreffend aangewezen, om in- gang en aanraking te verkrijgen; en zulks niet alleen als uitoefening van zekere elementaire geneeskunde, die de gezondene dienaar zich heeft eigen gemaakt, maar ook opzettelijk door het stichten van hospitalen, het loen uit- gaan van artsen, en het laten optreden van zusters voor de ziekenverpleging. Slechts worde wel in het oog ge- houden, dat dit alles voorbereiding en hulpmiddel, geene zending is; en dat alzoo niets van dit alles uit het ambt der kerken voortvloeit, door private personen of genoot- schappen evenged kan gedaan; en dat de kerken, waar zij deze voorbereidende en helpende middelen aanwenden, ze nimmer met het ambt vereenzelvigen mogen." (Acta Middelburg, bl. 71, 5, 16).

Uit dit citaat — nu spreekt weer de rapporteur — komt de tegenstrijdigheid duidelijk naar voren. Eenerzijds zegt men: hulpdiensten zijn „geene zending" en anderzijds: vóór

alles moet de zending een sterken medischen dienst en schooldienst opbouwen, teneinde de verkondiging des Evangelies met vrucht te doen plaats vinden. Deze tegen- strijdigheid is wezenlijk nooit weggenomen: tot op heden hebben de zending kerken daar moeite van (Zie art. 9 Z.O.).

Stellen we ons nu de vraag: hoe heeft de aldus op- gezette zending, onderscheiden in hoofddienst en hulp- diensten gewerkt? en: tot welke consequenties leidt zij vandaag?

Met instemming volgt het Rapport den gedachtengang van het Friesche rapport (p. 7):

a. School-arbeid zal, gezien het verschil in cultuur- niveau, grootendeels bestaan in het overdragen van wes- tersche cultuur;

b. bij den medischen dienst is evenzeer het gevaar, dat verbetering van het medische peil zonder meer, slechts beteekent overbrenging van westerse beschaving.

Dat zijn — aldus de rapporteur — schoone dingen. Maar men bedenke: de westerse cultuur is een in wezen van God afvallige; en: is cultuur-overbrenging zonder meer kerk-taak? Is hier niet te duchten — wat in de praktijk reeds gebleken is — dat het resultaat van een grootsch opgezette medischen dienst en schooldienst be- teekent een toenemen van het secularisatie- en vermate- rialiseringsproces der inheemsche bevolking? En dreigt niet steeds het concrete gevaar, dat medische dienst en schooldienst zullen worden losgemaakt van den hoofd- dienst, en tenslotte den hoofddienst overwoekeren?

Dit zijn zoo enkele vragen, die reeds tot nadenken stemmen.

Maar, zoo vervolgt het Rapport, bepaald in een ander klimaat dan dat van den Bijbel komen we, wanneer voor de vragen, die hier klemmen, een oplossing wordt gezocht en aan de hand gedaan, dat men medischen dienst en Schooldienst feitelijk gaat maken tot een hoofddienst. De vergadering van den Internationalen Zendingeraad te Jerusalem (1923) gehouden, heeft toch betoogd en tot richtlijn van zendingsarbeid verheven: de verwezenlijking van het Koninkrijk Gods in dit natuurlijke menselijke leven; kerk en zending hebben tot taak, de kerstening der volkeren, en daartoe behooren zij een nieuwe be- schaving te brengen. De opbouw van een christelijke samenleving is doel en zin der zending. Het plan der zen- ding behoort te zijn eene „comprehensive approach" (een heel het leven omvattende en aanvattende benadering). Dat brengt de situatie van het oogenblik mee. Dat vraagt deze tijd. De zending heeft te komen niet alleen met medischen dienst, schooldienst, maar evenzeer met sociale, landbouw- kundigen dienst, met nijverheids-onderwijs enz. De nieuwe tijd brengt mede een nieuwe taak. En deze „comprehensive approach" moet door en vanwege de Kerk geschieden. Zij is haar roeping.

Dit laatste — aldus de rapporteur — is wel het ge- vaarlijkste. Ook hier in Nederland kennen we dit geluid — het is inderdaad het geluid van dezen tijd! Hoe wordt er niet gesproken over het apostolaat der kerk! In de Hervormde Kerk maakt men daar ernst mee, en tracht men deze gedachte te verwerkelijken. Komt zij niet hierop neer, dat de kerk wordt verheven tot de autoriteit, die het leven steun en vastheid heeft te geven? Vanuit de Kerk als centrum moeten alle sectoren van het leven worden beheerscht. Maar de Schrift zegt, dat we geen mythen, kunstig verdichte fabelen, hebben na te volgen. doch acht zullen geven op het vaste Woord Gods. Niet de mythe van den Staat, die voor het heele leven zorgt; niet de mythe van de Kerk, die meent de vastigheid des levens te kunnen zijn; maar Jezus Christus, het Woord Gods, moet inhoud zijn der zending. Aan Hem, maar dan ook aan Hem alleen, heeft de Vader alle exousia (bevoegd- heid, macht) gegeven in hemel en op aarde. Het is fataal, dat in zendingskringen, door en na de conferentie van Tamharam, steeds meer afgodisch „ecclesiologisch" is gedacht en niet meer het Woord Gods centraal is gesteld. Wie eenmaal zich overgeeft aan de mythe, heeft geen blijvende norm meer, maar zal steeds in een „schuivende" probleemstelling moeten uitgaan van de nieuwe situatie en van de wisselende eischen des tijds!

De rapporteur wil tegenover dit alles terugrijpen naar de Schrift. Hij merkte op: De Schrift zegt, dat de zending is de opdracht van God Drieëenig aan Zijn Kerk, om aan alle volken het Woord Gods te prediken en alzoo de Kerke Christi te planten. Zie Joh. 20: 21; Matth. 28: 19; Lukas 24: 45-47. En die zendingsopdracht moet en kan alleen vervuld worden door uit te gaan tot alle volkeren: de kerkplanting moet voortgaan tot den grooten dag van Jezus Christus. De tijd is voorts kort. Nergens heeft Christus ons beloofd, dat we een heel volk en zijn cultuur kunnen kerstenen door de zending. Hij heeft in- tegendeel ons wel ernstig gewaarschuwd, dat er ook kan zijn een verwerpen van het goede Woord Gods. Evenmin heeft Christus ons bevolen, dat we tot het einde aller dingen ons met onze zendings-activiteit zouden vast- zetten op één eiland. Hij heeft in Zijn haasten naar het einde wel op meerdere plaatsen een taak voor ons! Hij wil, mede door de getrouwe betrachting van het zendings- gebod, vele kandelaren bijzetten, welke Zijn licht uit- stralen. En zulks geschiedt dus naar Zijn bevel door de prediking van Zijn Woord. Zie Hand. 10: 42, Mt. 28, Mrk. 16: 15.

Er is geen verschil van gevoelen over den aard van het gepredikte Woord. Dat door de Kerk te prediken Woord vernieuwt het gansche leven. Er is een „com- prehensive approach" van het gansche leven, maar door het Woord des Heeren, dat levend is en krachtig en waar- door de Heere Zich een volk formeert dat Zijn lof zal verkondigen. Maar het verschil — aldus het Rapport — ligt hierin: dat de Schrift nergens leert, dat de kerk in haar zending programma's van vernieuwing heeft te ont- wouwen of deze vernieuwing heeft te organiseren. Het Woord Gods is een zaad der wedergeboorte. Hier citeerde de rapporteur het rapport der classis Leeuwarden:

„Samenvattend is dus te zeggen, dat Gods Woord leert, dat de drieëenige God de kerk opdracht gaf uit te gaan om het Woord te verkondigen. Inderdaad heeft zij de opdracht te prediken, dat het geheele leven vernieuwd moet worden. Maar nergens leert Gods Woord, dat de kerk 'n programma dient te ontvouwen, waarin deze vernieuwing wordt uit- gewerkt; en nog minder dient de kerk zelf deze vernieuwing te organiseren. De kerk predike, dat de land- bouwer zijn ambt moet verstaan als rentmeester van Christus. Maar het is niet de taak der kerk, een land-

bouwcurus te organiseren. Het is de taak der kerk, om het ambt aller geloovigen op te roepen, elkaars nooden te lenigen. Maar de kerk organiseere geen hospitalen. Het is de roeping der kerk, voor het christelijk lager-, middel- baar- en hooger onderwijs te bidden, en de ouders op te wekken daar voor te zorgen. Het is niet de taak der kerk, om westerse wetenschap in het Oosten te popu- lariseren. Nergens spreken de belijdenisgeschriften, de K.O., de beroepsbrief, de bevestigingsformulieren zich in dezen zin uit (D. L. R. 1, 3; II, 5; III/IV, 17). De eene groote opdracht is steeds: Predik het Woord (2 Tim. 4: 2). Daardoor geschiedt de alomvattende benadering („com- prehensive approach") van het gansche menschenleven ('t evangelie is een zaad der wedergeboorte). De kerk zaait het mosterdzaad. Maar plante geen mosterdboom. Men capiteuleere hier noch in Indië „vanwege de om- standigheden" voor de hervormde visie. Maar juist omdat we zien dat men almeer in de wereld de kerk maakt tot een sociale instelling en alles verkerkelijkt — terwijl de antichrist klaar staat om zich aan het hoofd van dat gansche systeem te stellen, zie de kerk juist haar ééne taak scherp, en ga nu zeker niet boven het Woord uit, door meer te doen dan Christus haar opdroeg. Vereenigin- gen hier, en in Indië, zouden zich bezig kunnen houden met de breede taak, die er ligt op medisch en sociaal terrein".

In aansluiting hieraan waarschuwde het Rapport tegen een exegese van het zendingsbevel op deze manier, dat het leven verkerkelijkt wordt. Zending beoogt immers door de prediking van het Evangelie de kerk van Christus te planten. Welnu, het heeft den Heere behaagd, b.v. in Soemba de kerk te planten, kandelaren te plaatsen. Wij menschen redeneeren wellicht zóó: die kandelaren kunnen nog maar weinig licht geven; maar in de oogen van den- verhoogden Christus en door Zijn genade zijn het toch kandelaren die Zijn volle heerlijkheid uitstralen, en in wel- ker glans Hij Zijn lust heeft. Maar dan is daarmede tevens gezegd, dat de eigenlijke zendings-taak op O. Soemba voor de Kerken in Holland eene aflopende is. De geïnstitu- eerde Kerken op O. Soemba zelf hebben nu haar roeping te vervullen, en het Evangelie te verkondigen; dus kerken van Christus te zijn in het volksleven, waarin God haar plaatste. Dat zij daarbij de hulp van de Hollandsche kerken, door wier prediking zij door God verwekt zijn, niet missen kunnen, is buiten kijf. Financieel, en principieel (adat-kwestie, opleiding goeroe's indji etc.) hebben we een taak op Soemba, ons door God Zelf opgelegd. Maar niet meer allereerst een zendings-taak; en tevens een aflopende taak. Op dit laatste moeten we ons meer en meer gaan instellen, opdat alle hiërarchie in de samen- leving der kerken worde geweerd.

Onze taak op Oost Soemba is — volgens het Rapport — er eene van na-zorg. Men voere — zoo zegt het — hier- tegen niet aan: hoe zullen deze nog zoo zwakke kerken die geweldige taak volvoeren? De apostel Paulus plantte kerken door zijn prediking, bezocht ze later nog wel, hield den band aan door correspondentie en gaf velerlei advies in kwesties, de „adat" rakende, maar verder liet hij die plaatselijke kerk in haar vollen van Christus gegeven luister; en dat moeten wij ook weer leeren. De moeilijke, zware jaren vanaf 1938 hebben die kerken rijper gemaakt voor het volbrengen van haar taak. En tenslotte is het niet het geloof en de standvastigheid der kerken, maar de levende kracht van het daar aan hen gepredikte Woord, waarop wij moeten vertrouwen. Dat Woord zal niet ledig wederkeeren tot Hem. Die het sprak, maar doen al het- geen Hem behaagt en waartoe Hij het zendt.

Onze Kerken hebben op Soemba een taak die gaat af- loopen. En de rapporterende commissie is ervan over- tuigd, dat nu reeds met voorzichtige wijsheid de lijnen moeten worden uitgestippeld, waarlangs zich de samen- werking van de kerken op O. Soemba en die in Holland heeft te ontwikkelen; niet meer in de verhouding van zending kerken in Holland, en nog niet heelemaal mee- tellende kerken in Indië, die moeten loopen aan de hand der kerken in Nederland; — doch veeleer in deze ver- houding: twee groepen van kerken, de ééne in Nederland, de andere in Indië, van welke de laatste naar analogie van art. 11 K.O. van de kerken in Holland vraagt en ont- vangt allen steun, dien zij noodig heeft, en dien zij om Christus' wil mag verwachten uit den geschenken schat Zijner genade.

In dit licht gezien is er voor onze kerken nog een schoone taak op O. Soemba. We denken hier aan het werk van de missionarissen, wat dan toch wel allereerst de opleiding van de goeroe's indji moet wezen. Een op- leiding, die niet allereerst en allermeeest een wetenscha- pelijke behoefte is, maar die de a.s. goeroe's bekwaam maakt om te zijn bringers van de gezonde leer naar het Woord Gods.

En dan komt er — naar de meening van het Rapport — tevens Schriftuurlijke „ruimte" voor de „hulpdiensten". Want zien we de kerken op O. Soemba, met al haar schamelheid, in den glans van Christus' koningseere, en schijnend als Zijn kandelaren, dan zullen wij haar óók zien in haar roeping, haar licht te laten schijnen voor de menschen, opdat dezen haar goede werken zien en haren Vader Die in de hemelen is, verheerlijken. Kan een kerk van Christus, zelve uit de dooden opgewekt door het Woord Gods, onbewogen blijven onder den nood, de „verrellidiging", en de demonische gebondenheid aan het leven van wie haar omringen? Ze zal haar dienst der barmhartigheid oefenen naar het Woord van haren Heer: doet wel aan allen, allermeeest aan de huisgenooten des geloofs; en daarin vinden den regel van haar diaconalen arbeid én van velerlei christelijk barmhartighedsbetoon. En die dienst der barmhartigheid zal niet bestaan in het charisme der gezondmaking, eenmaal aan de apostelen en de eerste kerk toegezegd en geschonken, maar in 't wijzen en bewandelen van den beteren weg van 1 Cor. 13: den gewonen weg der liefde. Is daarbij noodig steun en hulp, in financiering en organisatie vanuit Nederland: hier ligt een taak voor onze diaconieën en er kunnen vereenigingen komen, die school-dienst en medischen dienst etc. verzor- gen. Die vereenigingen tot verzorging der hulpdiensten lig- gen blijkbaar ook in de lijn van generale zendingsdeputaten.

Terwijl we dit schrijven is nog geen beslissing gevallen. Maar het leek me voor onze lezers goed, dat zij zich al vast konden oriënteren inzake de hier aangemeden principiële vragen, die door het Rapport zóó aangesteden zijn, dat ieder voelde: hier komen de principes aan de orde.

K. S.